

Aan

Rijkswaterstaat West Nederland Zuid – KRW Sliedrechtse Biesbosch
Wilhelminakade 9
3072 AP ROTTERDAM

Gemeente Dordrecht

Spuiboulevard 300
3311 GR DORDRECHT

T 14078

www.dordrecht.nl

Contactpersoon

Désirée Anink

Datum 18 februari 2025
Ons kenmerk 2025-0016066
Bijlage(n) 10
Betreft Zienswijze tegen het ontwerp-projectbesluit Sliedrechtse Biesbosch met kenmerk 3685

DOSSIER

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij maken wij, de gemeente Dordrecht, onze zienswijze kenbaar met betrekking tot het ontwerp-projectbesluit KRW Sliedrechtse Biesbosch. De gemeente Dordrecht onderkent de noodzaak van de maatregelen die in het kader van de KRW genomen moeten worden, maar is er niet van overtuigd dat specifiek onze Hel- en Zuilespolder de meest geschikte plek voor de aanleg van getijdennatuur is. Daarom is onze primaire oproep om het projectbesluit in te trekken. Uit onze eerdere gesprekken leiden we af dat deze kans klein is en daarom treft u hierbij onze zienswijze bij het ontwerpprojectbesluit aan, die is gebaseerd op 85 eisen en voorwaarden (DRD-0001 – DRD-0108).

Voordat wij inhoudelijk ingaan op het projectbesluit, uiten wij, mede namens onze gemeenteraad, onze teleurstelling over het passeren van onze lokale democratie met dit projectbesluit. Onze gemeente is immers primair verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening (een evenwichtige toedeling van functies aan locaties) in onze gemeente, waaronder de Hel- en Zuilespolder, en is hiertoe democratisch gelegitimeerd door onze inwoners. Betreffende Hoofdstuk 3 Voortraject en participatie van 'Besluit Motivering', vinden wij dat er te weinig open overleg heeft plaatsgevonden over alternatieven, en dat de informatie-uitwisseling op minimaal de volgende onderwerpen onbevredigend verlopen is:

- een omvattende en transparante afweging tussen verdwijnende en nieuwe natuur;
- inzicht in chemische waterkwaliteit en de te verwachten ontwikkeling daarvan;
- inzicht in de mogelijke impact van chemische verontreiniging op mensen, flora en fauna;
- hoe om te gaan met de tegenstrijdige verwachtingen omtrent de impact op waterstromen en getijdewerking in het gehele stroomgebied.

Dit heeft geleid tot een late informatieverstrekking aan het college en de raad van de gemeente Dordrecht, waardoor de gemeente zich voor een voldongen feit gesteld voelde. Desondanks hebben ons college en de raad, samen met vele betrokkenen en belanghebbenden, zich intensief beziggehouden met de plannen.

Datum 18 februari 2025
Ons kenmerk 2025-0016066

Zij hebben hun zorgen gedeeld, onderzoek en argumenten aangedragen en alternatieven voorgesteld.

De bovenstaande tekortkomingen van het plan en het proces maken het niet alleen moeilijk om tot een breed onderbouwd integraal oordeel te komen, maar doen ook afbreuk aan het draagvlak en daarmee aan het toch al zorgelijk lage vertrouwen in de overheid.

Wij verzoeken u om het projectbesluit in te trekken.

Er is op dit moment sprake van veel onzekerheden over de gevolgen van het onder water zetten van de Hel- en Zuilespolder, waardoor het onverantwoord is om dit voorgenomen projectbesluit door te zetten. De negatieve gevolgen van het projectbesluit kunnen naar oordeel van de gemeente worden ingeperkt, op het moment dat Rijkswaterstaat:

Het ontwerpbesluit aanpast en hierbij minimaal gevolg geeft aan alle 85 (DRD-0001 – DRD-0108) eisen en voorwaarden zoals toegevoegd aan bijlage 1 t/m 10.

Ondanks de 85 eisen en voorwaarden blijft de gemeente Dordrecht van mening dat er grote onzekerheid blijft over de gevolgen van dit project. De langetermijneffecten van PFAS, de werking van het getijdengebied en de planschade zullen nader in de praktijk blijken en mogelijk afwijken van de verwachting. Hieronder lichten wij de naar onze beleving negatieve gevolgen en de bijbehorende eisen en voorwaarden toe. Deze eisen en voorwaarden zijn in eerdere gesprekken met Rijkswaterstaat besproken. Wij gaan ervan uit dat deze in het definitieve ontwerp verwerkt worden.

In het bijzonder vragen wij aandacht voor een ruimhartige vergoeding door Rijkswaterstaat van de planschade van de bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden in het gebied (waaronder de gemeente Dordrecht, onder andere in haar rol als eigenaar en beheerder van de Hel- en Zuilespolder en als eigenaar en exploitant van het Biesboschcentrum).

Projectparagraaf 2.1 Natura 2000

Het omvormen naar een zoetwatergetijdengebied gaat ten koste van de huidige (beschermde) natuurwaarden in deze cultuurhistorische recreatieve polder. Het is van belang dat de weidevogels voldoende polder ter beschikking houden en dat bloemrijk grasland blijft bestaan.

Om de huidige (beschermde) natuurwaarden in deze cultuurhistorische recreatieve polder te beschermen, verzoeken wij u om gevolg te geven aan de eisen opgenomen in *bijlage 1*. De volgende eisen lichten wij in het bijzonder uit:

1. Het behouden van een deel van het leefgebied van de (beschermde) soorten die nu voorkomen in de polder in zijn huidige vorm.
2. Het actief toetsen van het voorgenomen project op tegenstrijdigheden met gemeentelijk beleid en minimaal, maar niet beperkt tot de Wet natuurbescherming.

Projectparagraaf 2.3 Houtopstanden

Het omvormen naar een zoetwatergetijdengebied mag niet ten koste gaan van verschillende landschapselementen, waaronder bosschages, waardevolle groenelementen, zichtlijnen en bomen.

Om de huidige (beschermde) natuurwaarden in deze cultuurhistorische recreatieve polder te beschermen, verzoeken wij u gevolg te geven aan de eisen opgenomen in *bijlage 2 en 9*. De volgende eisen lichten wij in het bijzonder uit:

1. Het behouden van landschapselementen waaronder bosschages, waardevolle groenelementen en zichtlijnen.
2. Het actief toetsen van het voorgenomen project op tegenstrijdigheden met gemeentelijk beleid en minimaal, maar niet beperkt tot de Wet natuurbescherming.

Projectparagraaf 2.4 Bereikbaarheid

De realisatie van uw projectbesluit zal gepaard gaan met verkeersbewegingen rondom en in de Biesbosch. Het is van belang dat bewoners en recreanten in het gebied hier geen hinder van ervaren. Dit houdt in dat het recreatiegebied toegankelijk is, de parkeerplaatsen beschikbaar zijn en het gebied de rust uitstraalt die het nu doet.

Om het recreatiegebied toegankelijk te houden en hinder tot een minimum te beperken, vragen wij u gevolg te geven aan de eisen zoals opgenomen in *bijlage 3 en 9*.

Projectparagraaf 2.5 Behoud van recreatieve mogelijkheden

De Biesbosch en de daartoe behorende Hel- en Zuilespolder is een plaats waar men prettig kan recreëren, met zeldzame weidevogels, een boerenbedrijf met een kudde scharrelkoeien, bijzondere bloemen, de laatste schapenkudde van ons eiland, een oude boomgaard met historische fruitrassen, en een B&B waar bezoekers ook terecht kunnen voor een hapje en een drankje. Het is van belang dat dit gebied zijn toegankelijkheid behoudt en voldoende capaciteit heeft om op een gematigde wijze de autonome groei van recreatie, die aansluit bij de groeiambities van de stad, te kunnen faciliteren.

Om de toegankelijkheid van het gebied te waarborgen ten behoeve van de recreatie, verzoeken wij u om gevolg te geven aan de eisen opgenomen in *bijlage 4 en 7*. De volgende eisen lichten wij in het bijzonder uit:

1. Het huidige recreatieve aanbod blijft en blijft even toegankelijk, ook voor mensen met een mobiele beperking. Dit betekent ook dat ons college medewerking verwacht van Rijkswaterstaat om recreatieve voorzieningen die niet langer passen binnen de projectgrenzen, op een andere plek op het eiland van Dordrecht wel beleefbaar en toegankelijk te maken. Met aanleg van steigers langs de struinpaden blijft het mogelijk voor de gidsen van het Biesboschcentrum om groepen toe te spreken.
2. De realisatie van zoetwatergetijdennatuur heeft geen substantiële negatieve gevolgen voor het recreatief gebruik van het gehele Nationaal Park De Biesbosch. Stromingen die ontstaan, mogen geen belemmering vormen voor de bevaarbaarheid van het gebied en de bomen van het klimbos mogen

Datum 18 februari 2025
Ons kenmerk 2025-0016066

geen last krijgen van grondwaterstandsverschillen tijdens de werkzaamheden. Een zeer belangrijk en op dit moment ook pijnlijk aandachtspunt daarbij is de zwemplas De Merwelanden, waarvan de inlaat zich in de Hel- en Zuilespolder bevindt.

3. Voor kleinschalige recreatieve initiatieven die passen bij de natuurbeleving, moet ruimte blijven, zoals het aanbieden van kano-excursies (met gids).

Projecthoofdstuk 2 Mitigerende, compenseren en overige maatregelen

In hoofdstuk 2, "Mitigerende, compenserende en overige maatregelen", noemt u maatregelen toegespitst op een achttal onderwerpen. Wij verbazen ons dat de onderwerpen 'civiel ontwerp en getijdewerking', 'cultuurhistorie, landschap en erfgoed', 'milieu', 'beheer en onderhoud' en 'stakeholders' hierin ontbreken. Deze onderwerpen zijn van zodanig belang dat wij verwachten dat ze worden meegenomen in het definitieve projectbesluit. Met onze zienswijze geven wij input voor deze onderwerpen.

Civiel ontwerp en getijdewerking

De getijdewerking is een belangrijk aspect voor de natuurtypen in de Biesbosch. Deze dynamiek is de drijfveer voor de zoetwatergetijdennatuur, wat de Biesbosch tot een nationaal park maakt. Het onderzoek van Rijkswaterstaat wees op een maximale afname van 5 mm in het getij. Een afname van de getijdewerking doet afbreuk aan de natuurtypen en dus aan de nationale status van het park, wat onwenselijk is.

Om een afname van de getijdewerking te voorkomen, verzoeken wij u om gevolg te geven aan de eisen opgenomen in *bijlage 5*. De volgende eisen lichten wij in het bijzonder uit:

1. De getijdewerking mag niet verminderen in de Biesbosch: Concreet betekent dit dat Rijkswaterstaat de getijdewerking in de Hel- en Zuilespolder monitort voor minimaal tien jaar na afronding van het project. Een verandering in doorstroming en getijde in het gebied zorgt voor een verandering in de sedimentverplaatsing. Er zal enige tijd overheen gaan voordat een nieuwe balans is ontstaan. Wanneer u een afname van de getijdewerking waarneemt, neemt u maatregelen om dit te herstellen tot minimaal de huidige getijdeslag.
2. De Helsluis blijft tijdens de beheerfase van de KRW-maatregel functioneren als schutsluis en wordt niet permanent opengezet. Het getijde wordt beïnvloed door deze sluis.

Cultuurhistorie, landschap en erfgoed

De Hel- en Zuilespolder vertelt de ontstaansgeschiedenis van Dordrecht door middel van de bedijkte polder, aangevuld met monumentale objecten en zichtlijnen binnen dit gebied. Het omvormen naar een zoetwatergetijdengebied gaat ten koste van veel landschappelijke waarden, doordat de typologie als bedijkte polder verdwijnt. Het verwijderen van deze elementen is onherroepelijk en doet afbreuk aan de cultuurhistorie van Dordrecht.

Datum 18 februari 2025
Ons kenmerk 2025-0016066

Om de karakteristieke cultuurhistorische aspecten en objecten in de Hel- en Zuilespolder te behouden, verzoeken wij u om gevolg te geven aan de eisen opgenomen in *bijlage 6 en 9*. De volgende eisen lichten wij in het bijzonder uit:

1. Het behoud van een deel van het 19e-eeuwse polderlandschap van de Hel- en Zuilespolder.
 2. Het behoud van de boomgaard bij de Zuileshoeve met handhaving van de grondwaterstand.
 3. Het behoud van cultuurhistorische objecten (monumenten, boomstructuren, sluizen).
 4. Het behoud van het geulenpatroon van het in punt 1 benoemde polderlandschap.
 5. Het behoud en benadrukken van bepalende zichtlijnen in het landschap.
- De gemeente Dordrecht eist dat Rijkswaterstaat enkel tot uitvoering overgaat bij verdere uitwerking en aanpassingen aan het landschap en de te behouden polder en cultuurhistorische objecten wanneer de vakspecialisten van de gemeente hiermee akkoord zijn.

Milieu

Uit onderzoeken van Rijkswaterstaat blijkt dat de gronden in de Hel- en Zuilespolder verhoogde PFAS-waarden bevatten. Uw voorgenomen projectbesluit zal zorgen voor graafwerkzaamheden in deze vervuilde bodem om nieuwe watergangen aan te leggen. Vervolgens zal er continu door de getijdenwerking vervuilde grond uit het gebied worden uitgespoeld naar andere gebieden. Er zijn te weinig onderzoeken gedaan naar de (langetermijn)effecten van het creëren van dit getijdengebied. Wij maken ons ernstige zorgen over de gevolgen op termijn van uw voorgenomen projectbesluit op de gezondheid van onze ruim 122.000 inwoners en op de flora en fauna in onder andere het naastgelegen beschermde natuurgebied Nationaal Park De Biesbosch (Natura 2000-gebied).

Om milieu- of gezondheidsrisico's door PFAS in het gebied in relatie tot de nieuwe inrichting/bestemming (getijdennatuur) in te perken, verzoeken wij u om gevolg te geven aan de eisen opgenomen in *bijlage 7*. De volgende eisen lichten wij in het bijzonder uit:

1. De ontwikkelingen met betrekking tot PFAS minimaal de komende tien jaar blijven monitoren en de resultaten hiervan delen met de gemeente Dordrecht.
2. De zwemplas de Merwelanden blijft toegankelijk en veilig en de waterkwaliteit behoudt zijn kwaliteit als zwemwater tijdens en na realisatie van het project, mede door de mogelijkheid tot doorspoelen met 'schoon' rivierwater.

Beheer en onderhoud

Een verandering van het gebied Hel- en Zuilespolder betekent ook een verandering in het beheer en onderhoud hiervan. De beheer- en onderhoudskosten zullen na realisatie echter niet hoger mogen worden voor de gemeente dan de huidige beheeruitgaven in de Hel- en Zuilespolder. Ditzelfde geldt voor risico's verbonden aan het beheer en onderhoud.

Datum 18 februari 2025
Ons kenmerk 2025-0016066

Om de beheerkosten en risico's van de gemeente in relatie tot de Hel- en Zuilespolder niet te laten toenemen, verzoeken wij u de eisen zoals opgenomen in *bijlage 8 en 9* op te volgen.

1. Ons college wil tenminste de schaapskudde behouden die bijdraagt aan het polderkarakter. Er moeten dus voldoende te begrazen delen voor hen blijven, ook tijdens de uitvoering van de werkzaamheden ten behoeve van het getijdengebied.

Stakeholders

De Hel- en Zuilespolder is een gebied met een Biesboschcentrum, evenemententerrein, schaapskudde, koeienkudde en een B&B met ecolodge. Deze ondernemingen zijn een meerwaarde voor de Hel- en Zuilespolder en voor Dordrecht in het algemeen. Het is daarom van belang dat deze ondernemingen gedurende de ontwikkeling en na afloop hun activiteiten kunnen voortzetten onder minimaal vergelijkbare omstandigheden als waarin zij zich nu bevinden. Daarnaast zijn er verschillende bewoners binnen dit gebied. In Dordrecht vinden wij prettig wonen belangrijk en willen dit blijven garanderen voor deze bewoners.

Om goed te kunnen ondernemen en wonen in de Hel- en Zuilespolder, verzoeken wij u de eisen zoals opgenomen in *bijlage 9* op te volgen. De volgende eis lichten wij in het bijzonder uit:

1. Kleinschalige recreatieve initiatieven die passen bij de natuurbeleving, moet ruimte blijven, bijvoorbeeld het plaatsen van een tweede ecolodge.

Concluderend vragen wij u dus om het projectbesluit in te trekken omdat er nog te veel onzekerheid is over de gevolgen van het onder water zetten van de Hel- en Zuilespolder. Mocht u anders besluiten, dan eisen wij dat u gevolg geeft aan de 85 eisen en voorwaarden om de negatieve gevolgen voor de gemeente Dordrecht, haar stakeholders en inwoners te beperken, ondanks de blijvende onzekerheid over de gevolgen van dit project.

Wij gaan ervan uit dat u ons van het verdere verloop van de procedure op de hoogte houdt en zorgt voor een correcte en tijdige informatievoorziening. Tevens verwachten wij een uitgebreide terugkoppeling op de verwerking van onze eisen en voorwaarden in deze brief en de daarbij behorende bijlagen.

Hoogachtend,

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

P.A.C.M. van der Velden
burgemeester